

Flere hundrede tusinde lønmodtagere har ikke fagforeningsfrihed på deres arbejdsplads

En halv million lønmodtagere har følt sig presset ind i en fagforening mod deres vilje, og næsten 200.000 af disse lønmodtagere har følt sig presset på deres nuværende arbejdsplads. Det er især de unge, som oplever presset. Fire fagforeninger – 3F, HK, FOA og Dansk Metal – står for næsten halvdelen af alle oplevelser med fagforeningspres. Det er primært tillidsrepræsentanterne, der udøver presset. Det viser en ny omfattende Verian-undersøgelse foretaget for Krifa.

For 20 år siden fastslog Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at lønmodtagere frit kan vælge eller fravælge fagforening. En frihedsrettighed, der har været stadfæstet i dansk lovgivning siden 2006.

Alligevel knægtes fagforeningsfriheden fortsat på danske arbejdspladser, viser den landsdækkende undersøgelse.

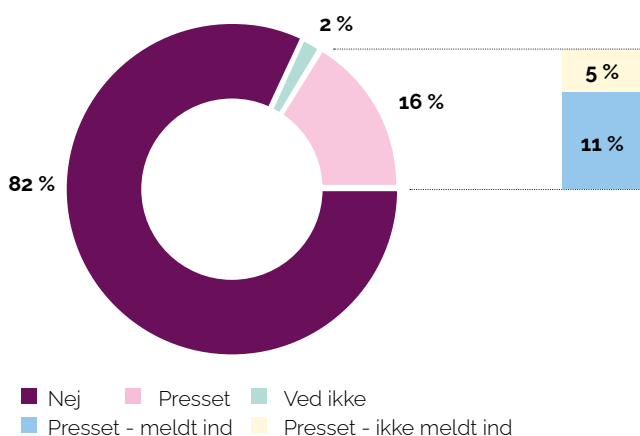
Hver sjette lønmodtager har oplevet fagforeningspres på tværs af sektorer

16 procent af de danske lønmodtagere har oplevet pres for at melde sig ind i en bestemt fagforening. Heraf har 39

procent følt sig presset på deres nuværende arbejdsplads. Konkret svarer det til, at næsten 500.000 lønmodtagere på det danske arbejdsmarked har følt sig presset ind i en bestemt fagforening, og at næsten 200.000 lønmodtagere har følt sig presset ind i en fagforening på deres nuværende arbejdsplads.

Fagforeningspres er ikke foreneligt med foreningsfrihedsloven og lønmodtagernes ret til frit at vælge fagforening. Men det ulovlige fagforeningspres udøves, fordi det virker. To tredjedele af dem, som udsættes for pres, ender med at melde sig ind i den pågældende fagforening.

Figur 1: Har du nogensinde følt, at du er blevet presset til at melde dig ind i en bestemt fagforening? Hvis ja, meldte du dig ind?

Anm.: n = 3.039. Anden del af spørgsmålet tager udgangspunkt i dem som har følt sig presset.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa.

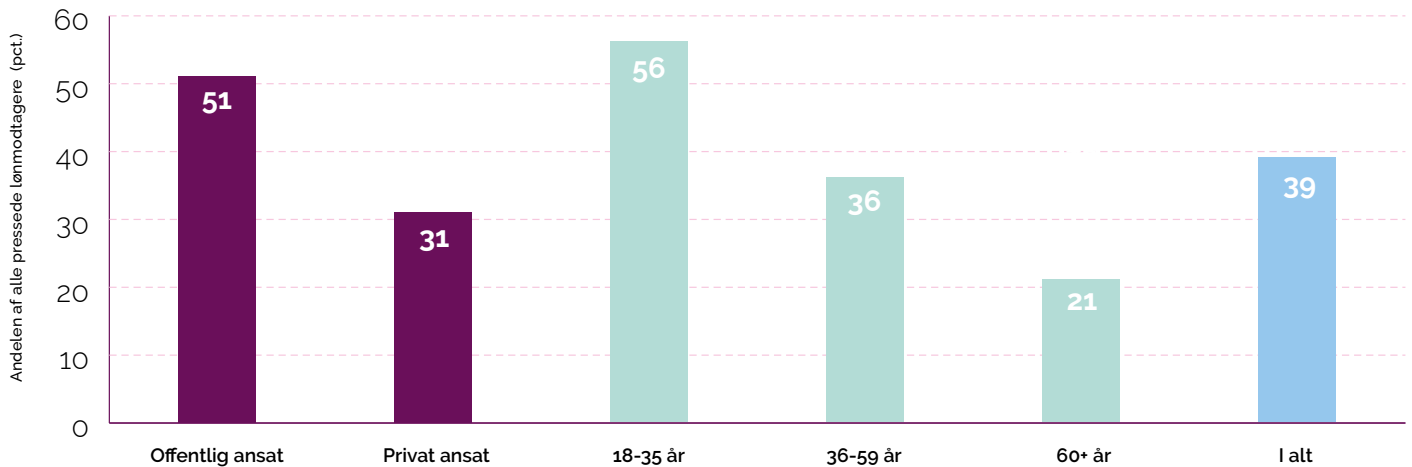
Presset er størst i den offentlige sektor og på de unge

4 ud af 10 lønmodtagere, der har oplevet fagforeningspres, er stadig på den arbejdsplads, hvor de blev udsat for presset.

I den offentlige sektor er andelen højere. Hele 51 procent af lønmodtagere udsat for fagforeningspres i den offentlige sektor er stadig på den arbejdsplads, hvor presset foregik, mens andelen er 31 procent i den private sektor.

Ligeledes er det primært de unge, som bliver udsat for pres på deres nuværende arbejdsplads. Generelt er 39 pct. af de lønmodtagere, som har oplevet fagforeningspres, stadig på deres arbejdsplads, mens det er hele 56 procent af de unge mellem 18 og 35 år. For lønmodtagere over 60 år er andelen på 21 pct.

Figur 2. Har du følt dig presset på din nuværende arbejdsplads?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

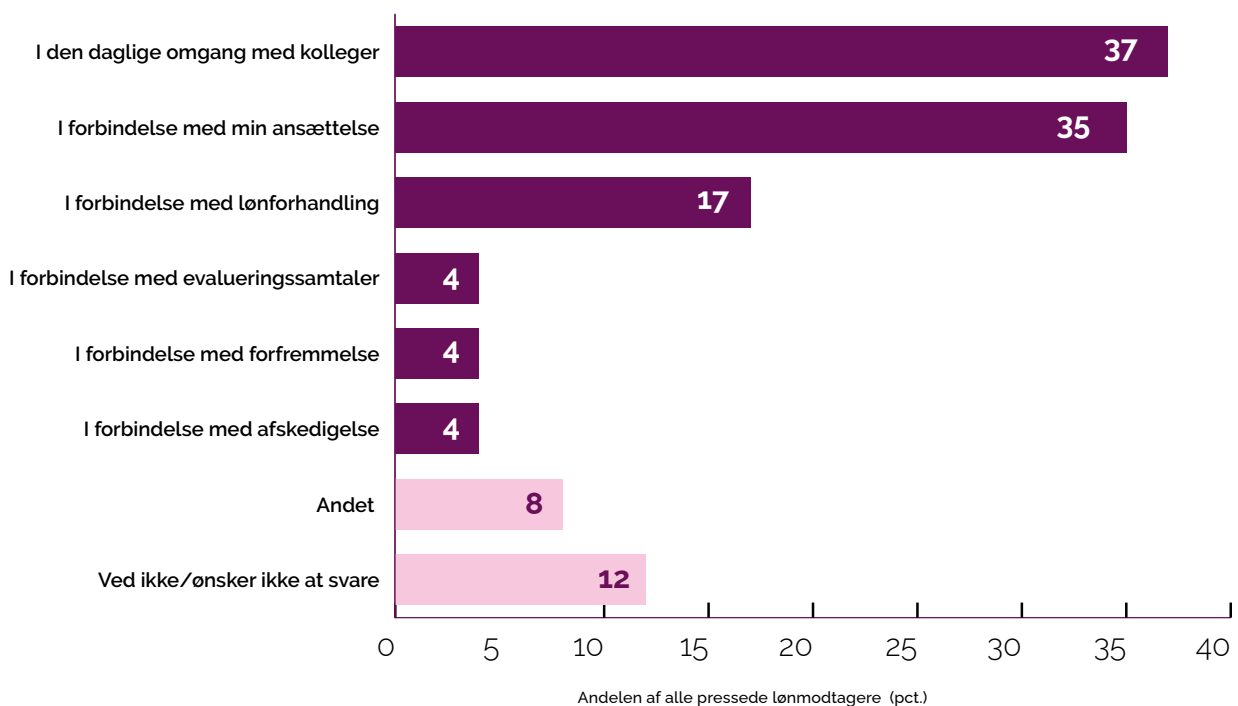
Fagforeningspres fra flere sider

Fagforeningspres følger lønmodtagerne gennem hele ansættelsesforløbet. Den mest almindelige måde, hvorpå presset sker, er i den daglige omgang med kolleger. Hele 37 procent har følt sig presset til at melde sig ind i en bestemt fagforening på den måde. Men presset viser sig også på centrale tidspunkter i arbejdslivet, især ved ansættelsen som 35 procent peger

på som et sted, hvor de blev udsat for pres, og senere i forbindelse med lønforhandlinger, som 17 procent peger på.

Derudover oplever flere pres i forbindelse med evalueringssamtaler, forfremmelser og afskedigelser, hvilket viser, at fagforeningspres kan opstå både i hverdagen og i de mest afgørende faser af arbejdslivet.

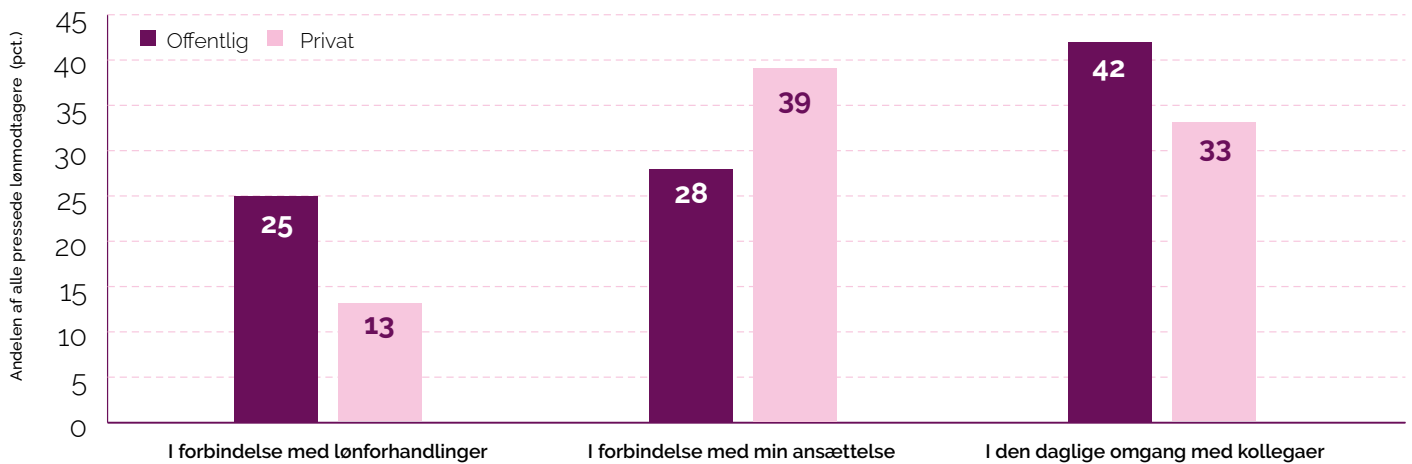
Figur 3. Hvornår i din ansættelse har du oplevet dette pres?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset. Bemærk, at respondenterne kunne vælge flere svar.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

Figur 4. Hvornår i din ansættelse har du oplevet dette pres?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset. Bemærk, at respondenterne kunne vælge flere svar.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

Fagforeningspres ved lønforhandlinger i den offentlige sektor

I den offentlige sektor skal alle lønmodtagere sikres ligebehandling. Her er det ikke tilladt at forskelsbehandle på grund af fagforeningsforhold. Alligevel oplever hele 25 procent af de offentlig ansatte som er blevet presset, at presset opstår i forbindelse med netop lønforhandlinger. Det er langt flere end i den private sektor, hvor 13 procent oplever at blive presset i forbindelse med lønforhandlinger.

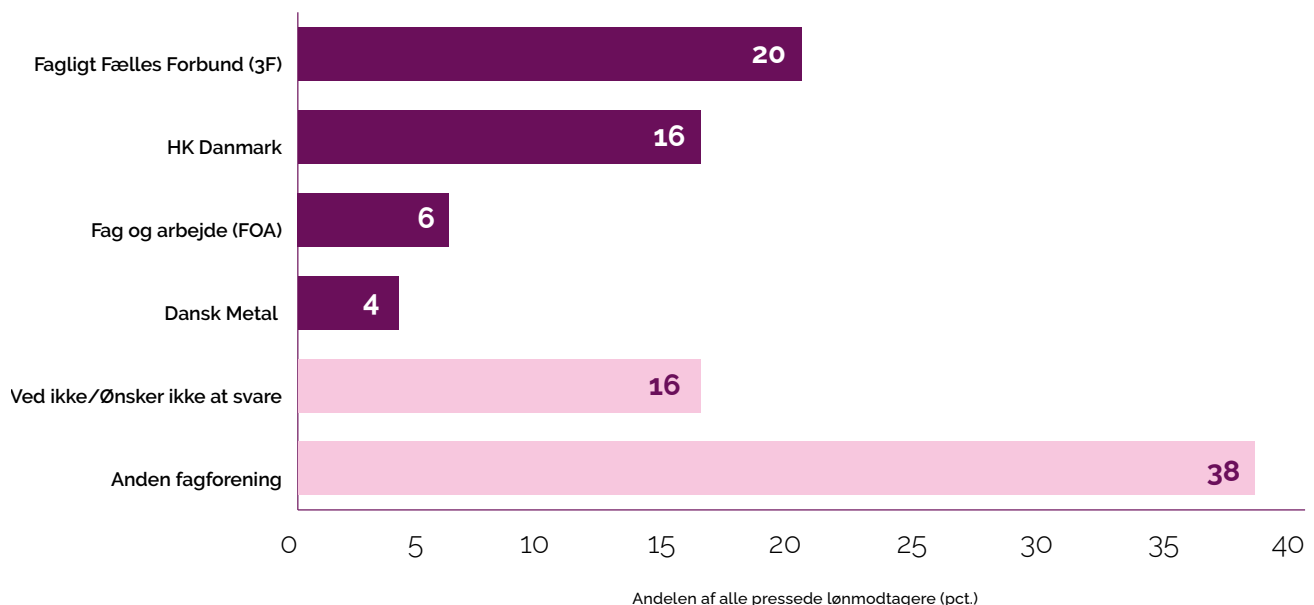
I den private sektor er fagforeningspres især udbredt allerede ved ansættelsen. Det indikerer, at fagforeningspres indgår som en del af rekrutteringsprocessen. Det er bemærkelsesværdigt, fordi det netop er ulovligt at forskelsbehandle på grund af fagforeningsforhold ved ansættelse og afskedigelse.

Alligevel er det ved ansættelsen, at flest lønmodtagere i den private sektor oplever det ulovlige fagforeningspres. Hele 4 ud af 10 lønmodtagere udsat for fagforeningspres i private virksomheder angiver, at det skete i forbindelse med ansættelsen.

3F, HK, FOA og Dansk Metal står bag halvdelen af al fagforeningspres i Danmark

Der findes lidt over hundrede fagforeninger i Danmark. Men det massive fagforeningspres udøves af et fåtal. Fire fagforeninger stikker ud som dem, der hyppigst udøver fagforeningspres over for lønmodtagerne. Næsten halvdelen af lønmodtagere udsat for fagforeningspres er blevet presset af 3F, HK, FOA og Dansk Metal.

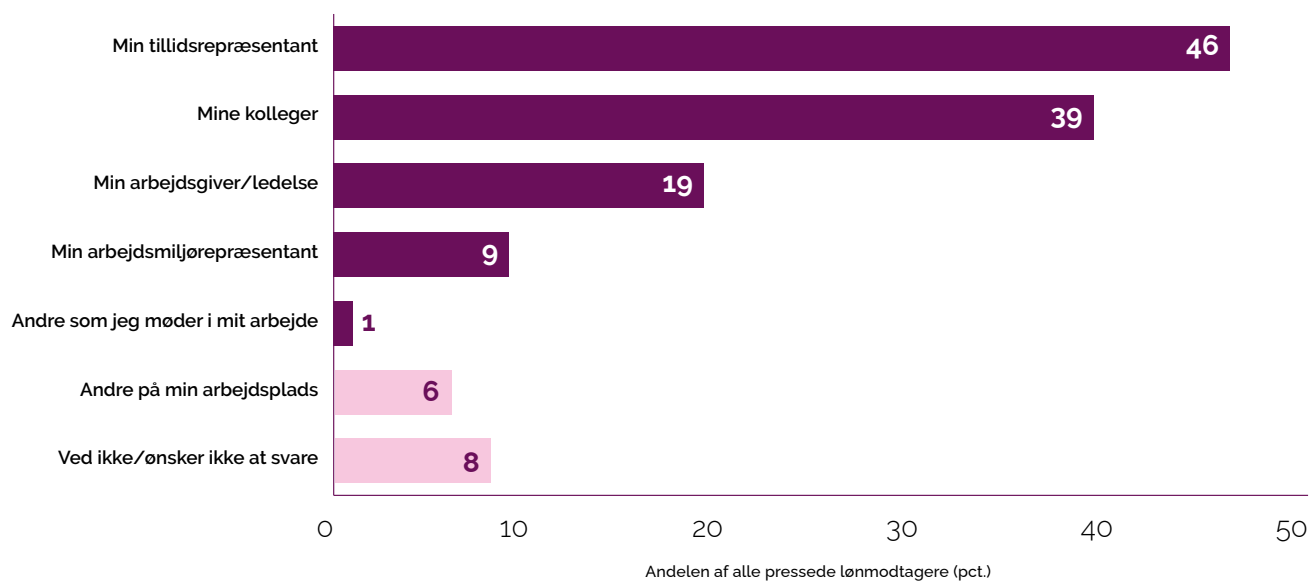
Figur 5. Hvilken fagforening følte du dig presset af?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

Figur 6. Hvem følte du dig presset af?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset. Bemærk, at respondenterne kunne vælge flere svar.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

Af de 500.000 lønmodtagere, der har været udsat for fagforingspres, svarer 20 procent eller næsten 100.000 lønmodtagere, at 3F udførte presset imod dem. 16 procent eller næsten 75.000 lønmodtagere peger på HK, som den fagforening, der udførte presset.

En stor del af fagforingspresset kommer fra arbejdspladens egne nøglepersoner. Hele 46 procent af de lønmodtagere, der har følt sig presset ind i en fagforening, angiver, at presset kom fra tillidsrepræsentanten.

Det stemmer overens med resultaterne fra Københavns Universitets tillidsrepræsentantundersøgelse fra september 2025¹. Her svarer 59 procent af de tillidsvalgte, at de bevidst ikke varetager uorganiserede medarbejderes interesser eller interesserne

for medarbejdere, der er medlem af en fagforening uden for hovedorganisationerne.

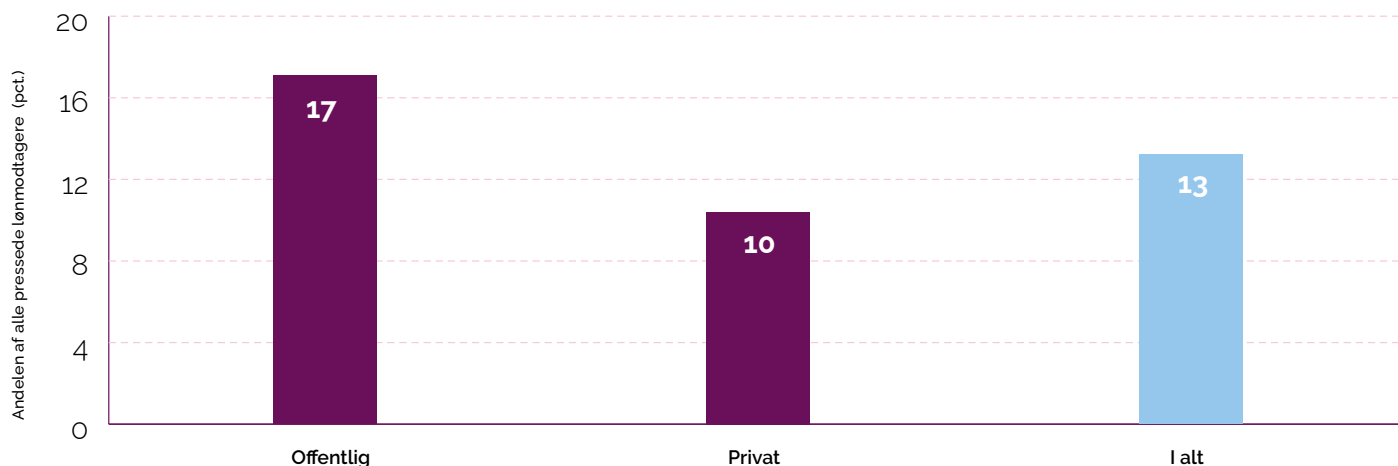
Derudover oplever mange ifølge spørgeundersøgelsen, at presset kommer fra deres kollegiale relationer. 39 procent af de pressede lønmodtagere angiver, at det er deres kolleger, der har presset dem til at melde sig ind i en bestemt fagforening.

Ulovlig lønforskelsbehandling blandt offentligt ansatte

5 procent af alle lønmodtagere på det danske arbejdsmarked oplever, at deres valg eller fravalg af fagforening har haft negativ betydning for deres løn, tillæg eller bonusser.

Problemet er særligt udbredt i den offentlige sektor, hvor 7 procent af alle ansatte, svarende til cirka 70.000 lønmodta-

Figur 7. Har du oplevet, at dit valg eller fravalg af fagforening har haft negative konsekvenser for din løn, tillæg eller bonus?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

gere, angiver, at deres fagforeningsvalg har påvirket deres lønforhold. Det til trods for, at forskelsbehandling på grund af fagforeningsvalg er ulovligt, jf. det forvaltningsretlige ligebehandlingsprincip i den offentlige sektor.

Det er især ved lønforhandlingerne, at konsekvenserne bliver tydelige. Blandt dem, der har følt sig presset ind i en fagforening, svarer hver fjerde lønmodtager, at presset opstår i forbindelse med lønsamtaler og forhandlinger om tillæg og bonus. Det viser, at pres ikke kun handler om kultur og forventninger, men også får ulovlige og direkte økonomiske konsekvenser for lønmodtagere i den offentlige sektor.

En del lønmodtagere, som er blevet udsat for fagforeningspres, har oplevet, at deres løn er blevet påvirket negativt som følge af deres fagforeningsvalg. Hver sjette lønmodtager i den offentlige sektor, der har været udsat for fagforeningspres, har også mærket negative konsekvenser på deres løn. De 17 procent i den offentlige sektor, hvis løn er påvirket negativt, er noget højere end i den private sektor. Her er det hver tiende lønmodtager udsat for fagforeningspres, der også har mærket negative konsekvenser på deres løn.

Normer og sociale forventninger påvirker oplevelsen af frihed

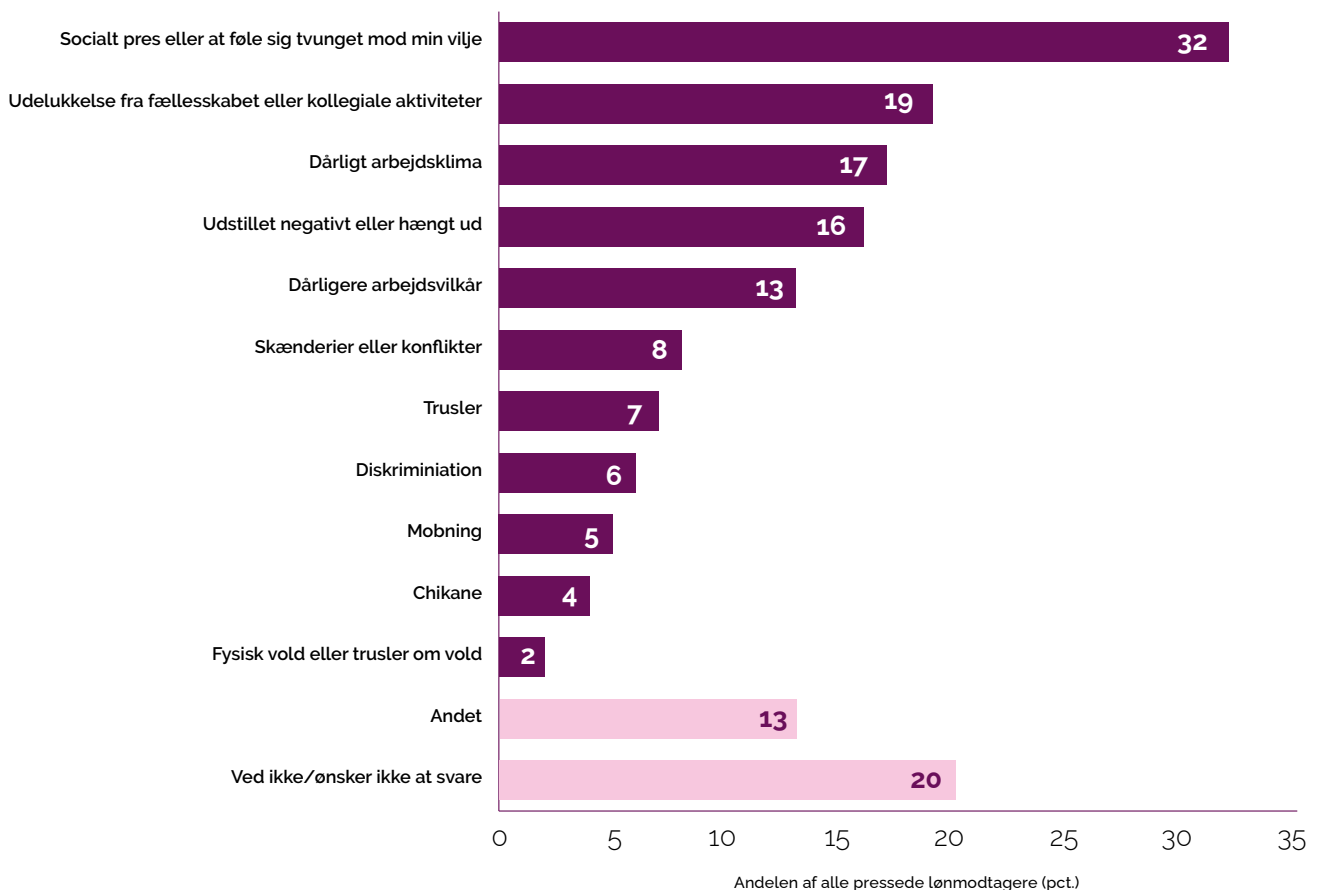
Valg af fagforening påvirkes af tydelige sociale normer på mange arbejdspladser. 4 ud af 10 lønmodtagere mener, at der findes en bestemt fagforening på deres arbejdsplads, som det forventes, at man skal være medlem af.

På mange arbejdspladser arbejder lønmodtagere desuden side om side med kolleger, hvor næsten alle er medlem af samme fagforening, og hvor medlemskabet er synligt – som for eksempel sygeplejerskernes nål. Det skaber et miljø, hvor afvigelse fra normen bliver synlig og potentielt konfliktfyldt.

Normerne behøver ikke være udtalte for at påvirke kulturen. Det afspejles i, at 32 procent af dem, der har følt sig presset ind i en fagforening, oplevede presset som socialt eller ved at føle sig tvunget ind mod deres vilje.

Det sociale pres kommer også til udtryk i konkrete handlinger. Det kan være udelukkelse fra fællesskabet eller deltagelse i kollegiale aktiviteter. Det kan også manifestere sig i dårligere arbejdsklima, og at man bliver udstillet negativt eller hængt ud på baggrund af sit fagforeningsvalg.

Figur 8. Hvilken af nedenstående eksempler beskriver bedst din oplevelse af, hvordan følelsen af pres for at være med i en bestemt fagforening kom til udtryk i dit arbejdsliv?

Anm.: n = 497. Spørgsmålet tager udgangspunkt i den gruppe af lønmodtagere, der har følt sig presset. Bemærk, at respondenterne kunne vælge flere svar.

Kilde: Verian spørgeundersøgelse for Krifa

Vold, mobning og diskrimination

En gruppe lønmodtagere oplever fagforeningspres i former, der går langt ud over sociale forventninger. Tre procent af alle lønmodtagere på det danske arbejdsmarked har oplevet et fagforeningspres i form af mobning, diskrimination, trusler, fysisk vold eller chikane. Det svarer til, at cirka 85.000 lønmod-

tagere har oplevet en alvorlig hændelse som følge af deres frie fagforeningsvalg.

Den mest udbredte af de mere håndgribelige og alvorlige former for fagforeningspres er trusler. 7 procent af alle lønmodtagere har oplevet at blive truet, for eksempel med fyringer eller dårligere vagter.

Fagforeningsfrihed som ideal

Den 11. januar 2006 afsagde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol den dom, der grundlæggende ændrede fagforeningsfriheden i Danmark. Sagen var rejst og ført af Krifa på vegne af to lønmodtagere og fastslog, at man har en menneskeret til frit at vælge, om man vil være medlem af en fagforening – og hvilken.

På daværende tidspunkt fandtes der stadig eksklusivaftaler, hvor ansættelse var betinget af medlemskab af en bestemt

fagforening. Dommen vurderede, at disse aftaler var i strid med menneskerettighederne, fordi de begrænsede lønmodtagernes individuelle frihed til selv at bestemme deres faglige tilhørsforhold.

Afgørelsen markerede et historisk opgør med en mangeårig praksis og førte til, at eksklusivaftaler blev afskaffet. Siden da har fagforeningsfriheden været et bærende princip på hele det danske arbejdsmarked.

Sådan har vi spurgt

Undersøgelsen er gennemført af Verian for Krifa som en landsdækkende og repræsentativ spørgeundersøgelse blandt de danske lønmodtagere. I alt 3.039 personer i alderen 18–70 år, der arbejder 25 timer om ugen eller derover, har deltaget.

Data er indsamlet i perioden 10. oktober til 31. oktober 2025 via interviews i onlinepanel.

Undersøgelsen er vægtet på køn, alder, region og branche, så resultaterne afspejler den samlede lønmodtagerbefolkning i Danmark.

Respondenterne er blevet stillet spørgsmål om deres egne oplevelser med fagforeningspres, deres holdninger til pres og forskelsbehandling samt deres kendskab til normer og forventninger på arbejdspladsen.

Undersøgelsen giver dermed et samlet billede af både oplevet pres og de sociale mekanismer, der ligger bag, samt lønmodtagernes holdninger til fagforeningsfrihed på det danske arbejdsmarked.

Redaktion:

Troels Krog – trkr@krifa.dk
Mads Ørnfeldt Nørgård – mard@krifa.dk
Lone Vibe Nielsen – lovn@krifa.dk

Produktion:

Krifa

Krifa

Politik og presse
Lyngbyvej 20, 2. sal
2100 København Ø

T: 7227 7227
krifa.dk

Layout og design

Rune Nymann - rune@omw.dk
omw.dk